

Ecaterina Pleșca

**DESPRE CUVÂNTUL ROMÂNESC *CAUĂ* ȘI CONCORDANȚELE
LUI LEXICO-SEMANTICE ÎN LIMBILE BALTICE ȘI SLAVE**

Din capul locului vom sublinia faptul că domeniul de utilizare a cuvântului românesc *cauă* „sperietoare” este unul străvechi și ține de mitologia preromână. De aceea realia denumită prin cuvântul dat trebuie legată de substrat. Or, modul de viață autohton, credințele și practicile religioase primare moștenite din vremuri preistorice n-au putut fi schimbate de influențele venite din afară (greacă, scitică, celtică), dar nici înlăturate ulterior de creștinism. În plan lingvistic, acest lucru este confirmat de concordanțele lexico-semantice la nivelul limbilor / dialectelor indoeuropene ce țin de unele credințe și practici păgâne sau populare.

Cum bine se știe, din tradiția documentară tracă ni s-au păstrat doar formule pentru leacuri scrise pe „tăblițe trace” [1, p. 38] sau „tăblițe ale lui Orfeu”, despre care ne relatează și Heraklides Ponticul (filosof grec din sec. IV î.e.n.), susținând că acestea ar fi existat fie într-un sanctuar din Rodope, fie mai departe în munții Haemus, afirmație ce o regăsim și în *scholii* [ibidem]. Despre ele ne amintește Euripide în tragediile „Alcesta” (versetele 966-969) și „Hekuba” (versetul 1267). În izvoarele menționate se vorbește despre un „pharmakon”, leacuri ori formule medicale-vrăjitoarești, descântece, care se bucurau de un prestigiu deosebit în ochii grecilor antici” [ibidem].

Datele respective prezintă interes pentru cercetarea noastră din motivul că formulele vrăjitoarești și / sau descântecele (= texte / formule magice curative) ne vorbesc despre vechimea ocupației date la români și strămoșii lor, în plus, ele au păstrat un șir de denumiri ale unor ființe / „personaje mitice” (nume ale daimonilor). Întrucât credințele păgâne au fost condamnate și prigonite de religia creștină, multe dintre ființele date nu au supraviețuit în memoria generațiilor sau și-au schimbat funcția și numele. Astfel, până la noi, în cele mai multe cazuri, au ajuns doar numele sau „specializarea” (în vrăjitorie, descântec, speriat etc.) a unora dintre ele.

După cum constată Emanuela Timotin cercetând descântecele manuscrise, identitatea lor este greu de precizat chiar și pentru secolele XVII-XIX. Exemplificând prin „demonul care produce mușcătura”, cercetătoarea observă că numai la nivelul textelor manuscrise denumirea demonului comportă nenumărate forme [2, p. 92], numărul cărora în tradiția orală este și mai mare, iar mulțimea variantelor fonetice (inexplicabile pe baza diferențelor dialectale) sugerează că sensul cuvântului *nu mai era cunoscut* persoanelor care îl utilizau [ibidem 2, p. 93]. În parte, aprecierile sunt relevante și pentru cazul nostru, chiar dacă termenul *cauă* nu se încadrează în grupul semantic dat,

ci în cel al ființelor imaginare înspăimântătoare din mitologia română. Exemplul adus este relevant pentru evaluările generale asupra domeniului, dar și pentru schimbările de sens, când utilizatorii nu-i mai cunoșteau semnificația inițială, mai veche. Acesta ar fi unul dintre motivele că în mitologia românilor, la fel ca în mitologiile altor popoare, există un șir lung de făpturi imaginare înspăimântătoare, inclusiv dintre cele cu care sunt speriați copiii. În cele ce urmează, pentru a intra în esența lucrurilor, aducem numele unora dintre ființele imaginare atestate în descântece manuscrise românești din secolele XVII-XIX: *horgoai* s.f. „urcoai, strigoaică, duh rău feminin, moroaică”; *horgoi* s.m. „urcoi, strigoi, duh rău, moroi” [2, p. 382]; *moroai* s.f., *moroii* s.m. „duh rău” [idem, p. 383]; *pocitoare* s.f. „personaj feminin (uman sau supranatural) care pocește”, *pocitor* s.m. „personaj masculin (uman sau supranatural) care pocește” [ibidem]; *răpitoare* s.f. „personaj feminin (uman sau supranatural) care răpește”, *răpitor* s.m. „personaj masculin (uman sau supranatural) care răpește” [idem, p. 385]; *râvnitoare* „personaj feminin (uman sau supranatural) care râvnește”, *râvnitor* s.m. „personaj masculin (uman sau supranatural) care râvnește” [ibidem]; *suptoare* s.f. „personaj feminin supranatural care sugă sângele omului”, *suptor* s.m. „personaj masculin supranatural care sugă sângele omului” [idem, p. 386]; *tâmpinătoare* s.f. „personaj feminin (uman sau supranatural) care apare prin surprindere în calea pacientului, îmbolnăvindul”, *tâmpinator* s.m. „personaj masculin (uman sau supranatural) care apare prin surprindere în calea pacientului, îmbolnăvindul” [idem p. 387]; *diochitoare* s.f. „personaj feminin (uman sau supranatural) care deoache”, *didiochitoare* s. f. „personaj feminin care deoache”, *didiochi(iu)* s.m. „personaj masculin care deoache” [idem, p. 381]; *samcă / sãmcoai* s.f. „spirit malefic feminin care atacă nou-născuții și femeile însărcinate sau lăuze” [idem, p. 385-386], *strigoai* s.f. „duh rău”, *strigoi* s.m. „duh rău”, „ființă (fabuloasă) care acționează noaptea și tulbură somnul oamenilor” [idem p. 386]; *ceas rău* s.n. „duh nefast care provoacă boala copiilor” [idem, p. 380] ș.a. În timpuri imemorabile acestea au fostenerate ca divinități sau ființe intermediatoare între zei și oameni. În mitologie ele constituie o clasă foarte numeroasă de ființe de rang inferior ce repre-zintă categoria daimonilor (numiți astfel în opoziție cu demonii din epoca creștină) [3, p. 294-305].

E de presupus că termenii din acest domeniu au avut o difuzare largă datorită locului însemnat al ființelor respective în mentalitatea omului antic. Or, credințele și superstițiile reprezintă un domeniu străvechi al activității umane fără de care nu putea fi concepută viața cotidiană a omului cu grijile și nevoile sale. Numărul lor relativ mare și uzul unora dintre ele până în timpurile moderne, chiar dacă nu mai au încărcătura străveche, dovedesc rezistența lor în timp.

Reflectând necesitățile stringente ale timpului, termenii din domeniul vizat reprezintă un fond original în evoluție. Cei de origine străveche, treptat, au fost înlocuiți prin sinonime mai expresive sau împrumuturi, dată fiind tabuizarea lor. Diversa lor origine (autohtonă, greacă, latină, slavă etc.) ține de straturi lexicale diferite și dovedește actualitatea lor la momentul respectiv. Unele dintre ele au origine onomatopeică, adică

sunt formate din resurse autohtone. În acest context relevant ar fi chiar numele *drac* de origine greacă (*δράκων*) sau latină (*draco*) ce însemna inițial „șarpe mare, dragon”, el era un geniu protector al casei. „Numai sub influența creștinismului i s-au transferat atributele diavolului. Devenind întruchiparea răului universal, numele său fiind tabuizat. Așa au apărut numeroasele sinonime eufemistice (epitete de îmbunare sau alungare) populare în limba română [4, p. 125]. După cum remarcă Ivan Evseev, „prin atributele lui, în folclorul românesc, dracul nu este totalmente malefic, e un fel de rău necesar, e meșter în toate, priceput inteligent, jucăuș; e mereu în preajma omului, el stă pe umărul stâng, iar îngerul păzitor al omului șade pe umărul drept” [ibidem]. Un alt lucru ce trebuie observat în legătură cu această ființă este că el ia chipul unor animale „impure” (*țap, capră, pisică, câine, lup* ș.a.) [ibidem] – fapt important pentru noi, deoarece, așa cum vom arăta mai jos, cuvântul românesc *cauă*, dar și unele dintre concordanțele sale în limbile baltice și slave au semnificația „drac” (datorită atributelor sale).

După relatările lui Dimitrie Cantemir, „În Moldova... poporul de rând... este predispus la superstiții și nu s-a curățat de murdăria cea veche, ... încât și acum pomenesc... zeități necunoscute, în care răsună un ecou al credințelor dacilor celor vechi” [5, p. 192]. Aici ar fi de remarcat că numele unora dintre ele le întâlnim și azi în graiul popular, iar cele mai cunoscute dintre ele și-au aflat locul în dicționare și în lucrări de etnografie.

Printre termenii ce țin de vocabularul credințelor și practicilor populare precreștine (ce denumesc ființe din categoria inferioară a daimonilor) este și regionalismul *cauă* explicat de DEX prin „Ființă imaginară, înspăimântătoare, cu care sunt speriați copiii”. *Dicționarul dialectal* (Chișinău) înregistrează termenul *cauă* cu semnificația de „drac” în Buiucani (suburbie a Chișinăului), în s. Corpaci (r-ul Edineț) și în s. Doina (r-ul Cantemir) [6, p. 155]. Faptul ne permite să presupunem că altă dată cuvântul a fost răspândit pe întreg teritoriul Republicii Moldova cunoscând și alte semnificații în schimbare aflate în legătură directă cu înlocuirea („alunecarea”) funcțiilor lor tradiționale.

În spațiul românesc cuvântul dat înregistrează sinonimele: *baubau* (cu variantele *bau, babau, babaua*), *gogoriță, bordeia, borză*, (în Transilvania) *băbăluț*, (în Transilvania și Bucovina) *bolea* [7, p. 112, 64]. Dintre acestea printre sinonimele termenului *drac* nu vom regăsi nici unul [idem, p. 257].

Până în prezent pentru rom. *cauă* au fost propuse câteva soluții etimologice: din ngr. *καυδός* „ceartă”, după Al. Cihac; din lat. *cave* „ai grijă”, după H. Tiktin; din ucr. *кава* „sperietoare”, după S. Pușcariu. Referitor la etimonul ucrainean, Al. Ciorănescu face următoarea remarcă: „nu convine fonetic” [8, p. 160]. DA și SDE (Chișinău) preiau etimologia propusă de Pușcariu, dar respinsă de Ciorănescu.

Potrivit opiniei lui G. Pascu și Al. Ciorănescu, rom. *cauă* este o creație expresivă formată de la interjecția *cau!* – cuvânt cu care se sperie copiii. În susținerea originii onomatopice a cuvântului dat sunt aduse derivatele verbale *căuna / căuni* „a lătra”,

formele palatalizate *scheuna* și *cheuni* / *chiuni* „a striga, a face zgomot” formate cu ajutorul unui *-n-* expresiv [8, p. 116] (cf. rom. *câine* (< lat. *canis*) și gr. *κόβων*). Ultima formă (utilizată preponderent în raport cu oamenii) este aceeași cu *chiui*. Cu elementul expresiv *-l-* este alcătuit derivatul verbal *cău-l-i*.

Modelul după care s-au format cuvintele examinate este unul bine cunoscut: interjecția + sufixul / elementul expresiv + flexiunea (verbală), în acest context cf.: *meau!* „Interjecție care imită sunetele emise de pisică” : *meu-n-a* vb. „A scoate sunete caracteristice speciei”; *bau!* „Interjecție care imită urlatul lupului și cu care sperii pe cineva, strigând pe neașteptate” / *bau* „lup”, „sperietoare” / *baú* „Ființă strașnică în poveștile moldovenești” : *bău-n-a* „(despre lupi, prin extensiune, despre oameni) a urla”, „a plânge zgomotos” / *bău-n-i* vb. „(despre lupi și câini) a urla” (cf. *δαῦος*, *dauus* „lup” din frigană și geto-dacă), „(despre vite) a mugii”, „(despre copii) a țipa tare” [9, p. 123-130]. Ultimul, anume *bau*, a fost onomasticizat prin numele ființelor imaginare (cu care se sperie copiii) *Baubau*, *Babau*, *Babaua*. Sau mai confrunțați și formați cu elementul expresiv *-l-*: *hau!* „Cuvânt care imită lătratul câinelui sau urlatul lupului” : *hău-l-i* „(despre oameni) a chiui”, *dau!* → *dău-l-i* (cf. *δαῦος*, *dauus* „lup”); *cau!* → *cău-l-i* (cf.: *cauă* „ființă imaginară, înspăimântătoare, cu care sunt speriați copiii”) ș.a. E de observat o specializare a onomatopeelor spre deosebire de derivatele lor verbale. Spre exemplu, *Dicționarul de sinonime* dă pentru verbul *hăuli* o serie de sinonime și varietăți diatopice precum: 1. *a chicoti*, *a chiui*, *a striga*, *a țipa*, (pop.) *a iui*, (reg.) *a huhura*, (prin Oltenia și Banat) *a hureza*, (Transilvania) *a ui*; 2. *a hăui*, *a hui*, *a răsuna*, *a vui* [7, p. 349], care indică asupra altor varietăți „înspăimântătoare” de sunete decât interjecția *hau!*

Numele *cauă* „sperietoare; drac” a fost format de la interjecția *cau!* prin atașarea flexiunii *-ă* (feminin, singular), la fel ca în cazul lui *bau!* *bauă* s.f. „lup”, „sperietoare”. Cât privește semantica numelui *cauă*, aceasta este legată de emiterea unor sunete puternice înspăimântătoare, adică sunete care sperie, de unde s-a ajuns la semnificația „sperietoare” → „Ființă imaginară, înspăimântătoare, cu care sunt speriați copiii”. Prin urmare, explicarea făcută de Ciorănescu pentru rom. *cauă*, ce indică asupra originii sale onomatopeice, adică străvechi, făcând parte din vocabularul rudimentar autohton, este cea mai plauzibilă.

În ce ne privește, susținem, alături de G. Pascu și Al. Ciorănescu, originea onomatopeică a cuvântului examinat *cauă* și argumentăm punctul nostru de vedere prin concordanțele lexico-semantice baltice și slave.

În urma cercetărilor am stabilit un șir de concordanțe lexico-semantice în arealul de răspândire a limbilor baltice. Limba lituaniană cunoaște termenul mitologic *kaūkas* s.m. cu semnificațiile „spiritul casei” [10, p. 270], „divinitate a casei”, „penat” [11, p. 106], „sufletul unui copil nebotezat”; „gnom, pitic; drac” [12, p. 47], alături de care avem compusul *kaūkadukas* s.m. „gnom, spirit despre care se crede că locuiește în interiorul pământului, păzind bogățiile lui ascunse” [vâlva minelor?] [13, p. 137]. Letona cunoaște regionalismul *kauks* s.m. cu semnificațiile „spiritul casei”, „gnom” [14, p. 262]. Iar pentru vechea prusiană a fost atestat termenul *cawx*

s.m. doar cu semnificația „drac” [12, p. 47]. Pentru semnificația „drac” din acest grup de limbi cf. compusul din limba lituaniană *kaũkaspenis*, *kaũkspenis* „săgeata lui Perkunas [= săgeata trăsnetului / fulgerului = fulger]”. O altă semnificație a cuvântului *kaũkaspenis* este „(zool.) hrana dracului” [sunt numite cochiliile (forma ei) petrificate rămase după / cu moluștele moarte] (rus. „чертов палец”).

Pentru limbile baltice ar fi de menționat același amestec de înțelesuri produs de creștinism, dar și caracterul variat al semnificațiilor mitologice din aceste limbi. Ar fi de remarcat că semnificația de „drac” (pe care o are atestată și rom. *cauă* în Republica Moldova) ține de era creștină. În acest grup de limbi alunecările semantice pot fi urmărite în mod satisfăcător: de la divinitate a casei → divinitate care locuiește în interiorul pământului → divinitate htoniană.

Cât privește originea numelui ființei mitologice *kaũkas* în limba lituaniană, acesta este pus în relație cu verbele *kaũkti* „(despre oameni și animale) a urla, a scheuna; a mugi, a rage; a răcni, a striga ca din gură de șarpe (sălbatic)”, „(despre vânt) a vâjâi, a vui” și *sukukti* „a scoate urlete, a urla, a zbiera” [10, p. 270], iar letonul *kauks* cu verbul *kaukt* „a urla, a scheuna, a răcni, a plânge” [14, p. 262]. Observăm că acestea vin să confirme datele din română. Prin derivatele nominale din lituaniană *kaũksmas*, *kaukesys*, *kaukimas* *kaũklys* sunt desemnate „urletul; geamătul, vuietul; claxonatul”. Toate derivatele nominale trebuie considerate deverbative. La fel și ființele mitologice lit. *kaũkas* și let. *kauks* trebuie considerate derivate verbale cu origine onomatopeică.

Pentru cuvintele din limbile baltice, la fel și pentru română, am putea extrage radicalul **kau-* identic cu onomatopeea *kau!* / *cau!* Încă pentru protobaltică au fost reconstruite verbul **kaũk-* „a striga” și substantivul **kaũk-â* „strigăt”, acesta aflându-se în deplină concordanță cu datele reconstruite pentru protoindoeuropeană **kAuk^w-* „a striga” [15], radical care, potrivit structurii sale, este unul secundar. Se pare, pentru termenul mitologic în discuție, din lipsă de date suficiente, la nivel indoeuropean s-a procedat la reconstruirea radicalului secundar cu extensiunea *-k-* potrivit atestărilor dintr-un șir de limbi din familia respectivă (toh.B *-kuk* „a striga”, got. **hiufan* „bocet”, v.g.j. *hiufan*, *hioban* „a striga” ș.a.) [15].

După M. Wasmer, cu lit. *kaũkas* și v. prus. *cawx* ar fi înrudite sl. **kuka* din slvn. *skúcati* „(despre oameni) a geme, a se tângui”, „(despre câini) „a schelălâi”, *skučeti*, *skoukati* (despre câini) „a scheuna”, „(despre oameni) „a striga strident, a urla” ș.a.; rus. *-кука* din derivatele *доку́ка*, *ску́ка*, *скупáть*, ucr. *ку́чити*, *доку́чити* „a sâcăi, a moronci, a bate la cap”, „a cicăli, a certa” ș.a. [16, II, p. 231], dar și rus. *чуча* cu derivatul *чучело* „sperietoare; momâie”, forme palatalizate [16, p. 389]. În opinia lui M. Wasmer, de acestea am putea apropia formal și semantic pe v.ind. *kōkas* „lup; gâscă” [ibidem], care denumesc ființe ce emit sunete care înspăimântă. Semnificația concordantei din vechea indiană ne aduce la concordanța din ucraineană: *ка́ва* regionalism cu semnificațiile „lup”, „sperietoare, nălucă” [17, p. 334], „(în vorbirea curentă) căpcăun, gogoriță” [18, p. 367], (în opinia lui S. Pușcariu etimonul rom. *cauă*), însă neclar etimologic [17, p. 334]. *Этимологический словарь славянских языков* se referă doar la ucr. *ка́ва* „stancă, cioară” pe care îl consideră de origine onomatopeică, la fel ca lit. *kóvas* „stancă, ceucă”, rus. *кава*, *кавка* „stancă”

și altele din limbile slave desemnând aceeași pasăre [18, p. 165] (cf. și rom. *ceucă* „cioacă, stancă, ciorică”). În plan semantic prezintă interes semnificația „a se teme” a derivatului *каватъ* care poate fi apropiată doar de *кава* „lup”, „sperietoare, năluca; căpcăun, gogoriță”. E de presupus că în ucraineană s-a produs contaminarea a doi termeni omonimi, dintre care unul este neclar etimologic.

În baza tuturor concordanțelor aduse pentru rom. *cauă*, vom extrage radicalul indoeuropean (primar) cu bază onomatopeică **kou-* (regionalism?). Acesta, făcând parte din lexicul rudimentar, a putut fi prezent în dialectele respective atât ca onomatopee, precum și ca nume și verb din cele mai vechi timpuri. Cum bine se știe, diftongul *ou* din indoeuropeană a dat în baltică reflexul *au*, în slavă monoftonghizându-se a dat reflexul *oy* (= *u*) [20, 134-136], fapt confirmat și de faptele de limbă aduse de noi.

Prin urmare, pe baza materialului examinat, ce se trage dintr-un strat străvechi de credințe populare cu origini în mitologia română, a concordanțelor și a faptelor de limbă semnalate, vom susține că reflexul diftongului indoeuropean **ou* în limba traco-dacilor a fost **au*, la fel ca în baltică.

Se pare, că faptele de limbă din română analizate aici desemnează realii la fel de vechi (onomatopee, numele nesufixat), dacă nu chiar mai vechi în comparație cu cele examinate din alte limbi indoeuropene.

Prezintă interes împrumutul lit. *kaũkas* „spiritul casei”, „sufletul unui copil nebotezat”; gnom, pitic” făcut în limbile slave vecine, limbi care, de fapt, se vorbesc în fostul areal baltic. Spre exemplu, biel. *кўка*, cuvânt din limbajul copiilor, cu semnificația „ceva înspăimântător, care locuiește în întuneric, cu care se sperie copiii” și despre care cercetătorul A. Nepokupnyi, susține că a fost împrumutat dintr-un cuvânt înrudit cu temă vest-baltică încă până la monoftonghizarea diftongilor (balt. *au* : sl. *u*) [13, p. 137]. Un altul este pol. *kautki* „oameni pitici cu scufii roșii pe cap care ies din pământ în grajdul cu cai și ajută în gospodărie”. Acesta, după A. Nepokupnyi, are ca etimon pe lit. *kaũkas* „spiritul casei” etc., let. (reg.) *kauks* „spiritul casei”, „gnom” sau un alt cuvânt înrudit cu temă vest-baltică [13, p. 137]. E de remarcat faptul că fone-tismul cuvintelor baltice nu a suferit schimbări în bielorusă, cf. lit. *kaũkti* (despre oameni și animale) „a urla a mugii, a rage; a răcni, a striga ca din gură de șarpe (sălbatic)” dă biel. *каўкаць* „a meuna, a da glas”; în același sens cf. lit. *kuĩkti* „a orăcăi”; „a striga” care dă biel. *кункаць* „a orăcăi, a striga” [12, p. 69]. Dintre împrumuturile făcute din aceeași familie de cuvinte baltice în limba polonă mai cf. lit. *kaũkadukas* „gnom, spiritul casei” > pol. *czajczaduk* „varietate de gnomi”.

Potrivit datelor examinate în articolul de față, originea onomatopeică a termenului mitologic *cauă*, în opinia noastră, este cea mai plauzibilă. E de remarcat faptul că și concordanțele sale din limbile baltice și slave au aceeași origine onomatopeică. Prin urmare, acestea trebuie considerate ca făcând parte din vocabularul străvechi cu origini comune indoeuropene.

Referințe bibliografice

1. Russu I. I. *Limba traco-dacilor*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. București: Editura științifică, 1967.

2. Timotin Emanuela. *Descântecele manuscrise românești (secolele al XVII-lea – al XIX-lea)*. București: Editura Academiei Române, 2010.
3. Vulcănescu Romulus. *Mitologia română*. București, 1984.
4. Evseev Ivan. *Dicționar de simboluri*. București, 2007.
5. Cantemir Dimitrie. *Descrierea Moldovei*. Chișinău, 1975.
6. *Dicționar dialectal*, vol. II. Chișinău, 1985.
7. Seche L., Seche M. *Dicționar de sinonime al limbii române*. București, 1982.
8. Ciorănescu A. *Dicționarul etimologic al limbii române*. București, 2002.
9. Pleșca E. *Structura onomatopeică **bau** în spațiul balto-balcanic*. În: Buletin de lingvistică nr. 9-10, anul VI-VII. Chișinău, 2008-2009.
10. Lyberis A. *Lietuviu-rušu kalbų žodynas*. Vilnius, 1962.
11. Sereiskis B. *Trumpas lietuviškai rusiš žodynas*. Kaune, 1948.
12. Лаучюте Ю. А. *Словарь балтизмов в славянских языках*. Ленинград, 1982.
13. Непокупный А. *Балто-северославянские языковые связи*. Киев, 1976.
14. *Latviešu-krievu vārdnīca*. Riga, 1953.
15. <http://sarling.rinet.ru/cgi-bin/response.cgi?single=1&basename=%2fdata%2fie%2>
16. Фасмер М. *Этимологический словарь русского языка*. II, III. Москва, 1987.
17. *Етимологічний словник української мови*. Том 2. Київ, 1985.
18. *Українсько-румунський словник*. București-Cernăuți, 1964.
19. *Этимологический словарь славянских языков*. Выпуск 9. Москва, 1983.
20. Мейе А. *Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков*. Москва – Ленинград, 1938.

SIGLE

- DA – Dicționarul Academiei Române. București, 1913-1940.
DEX – Dicționarul explicativ al limbii române. București, 2002.
SDE – Scurt dicționar etimologic al limbii moldovenești. Chișinău, 1978.

ABREVIERI

balt. – limba baltică (comună)	reg. – termen regional
biel. – limba bielorusă	rom. – limba română
frig. – limba frigiană	rus. – limba rusă
got. – limba gotică	sl. – limba slavă
gr. – limba greacă	slvn. – limba slovenă
lat. – limba latină	toh. B – limba tohară B
let. – limba letonă	ucr. – limba ucraineană
lit. – limba lituaniană	v.ind. – limba indiană veche
ngr. – limba neogreacă	v.g.j. – limba veche germană de jos
pol. – limba poloneză	v.prus. – limba prusiană veche
pop. – termen din limba vorbită	

Institutul de Filologie
(Chișinău)